

موقعیت حرفه‌ای و فعالیت‌های علمی دانش‌آموختگان مقطع کاردانی مامایی دانشگاه علوم

پزشکی قزوین

رعنا رضائی سپاسی* زینت صفدری**

*مربی پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی قزوین
**مربی مامایی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی قزوین

آدرس نویسنده مسؤول: قزوین، دانشگاه علوم پزشکی قزوین، دانشکده پرستاری و مامایی، تلفن: ۰۲۸۱ - ۳۳۳۸۰۳۴ - Email: ranarezai@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۸۹/۲/۴ تاریخ پذیرش: ۸۹/۵/۱۷

*چکیده

زمینه: ارزیابی برون داد هر سیستم آموزشی نظیر بررسی موقعیت حرفه‌ای و فعالیت‌های دانش‌آموختگان، اطلاعات ارزشمندی را جهت برنامه ریزی صحیح آموزشی فراهم می‌آورد.

هدف: مطالعه به منظور ارزیابی موقعیت حرفه‌ای و فعالیت‌های علمی دانش‌آموختگان مقطع کاردانی رشته مامایی دانشگاه علوم پزشکی قزوین انجام شد.

مواد و روش‌ها: این مطالعه توصیفی در سال ۱۳۸۸ بر روی تمام دانش‌آموختگان مقطع کاردانی مامایی (روزانه و شبانه) انجام شد که در فاصله سال‌های ۱۳۷۵ تا ۱۳۸۵ وارد دانشکده پرستاری و مامایی قزوین شده بودند. پرسش‌نامه برای تمام نمونه‌های در دسترس از طریق پست ارسال شد. پس از برگشت پرسش‌نامه‌ها، داده‌های مربوط به تعداد ۲۰۳ دانش‌آموخته با استفاده از آمار توصیفی ارایه شدند.

یافته‌ها: ۸۸/۲٪ دانش‌آموختگان، در آزمون‌های ورودی رشته مامایی جهت ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر شرکت کرده بودند که ۴۴/۷٪ آنان در این آزمون‌ها پذیرفته شده بودند. آخرین مدرک تحصیلی در ۶۸/۵٪ کاردانی، ۳۰٪ کارشناسی و ۱/۵٪ کارشناسی ارشد بود. ۳۵/۵٪ دانش‌آموختگان بی‌کار و ۱۱/۸٪ در حال گذراندن طرح نیروی انسانی بودند. ۶۸/۶٪ از دانش‌آموختگان دارای سابقه شرکت در طرح تحقیقاتی، ارایه و چاپ مقاله بودند.

نتیجه‌گیری: با حذف افراد مشمول طرح نیروی انسانی، درصد بی‌کاری قابل توجه بود. شاید یکی از علل تمایل به ادامه تحصیل، بازار کار نامطلوب برای مقطع کاردانی بوده است. لازم است در دوران دانشجویی زمینه و مساعدت بیش تری برای شناخت و پرورش استعدادها و آموزش و پژوهشی دانشجویان فراهم شود.

کلید واژه‌ها: موقعیت حرفه‌ای، فعالیت‌های علمی، دانش‌آموختگان رشته مامایی

*مقدمه:

تربیت نیروی انسانی ماهر و متخصص بر عهده دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی است.^(۳) به دلیل ارتباط نزدیک دو نظام آموزشی و اقتصادی، مدیریت کلان کشور به دنبال استفاده از روش‌های علمی برای شناخت و کنترل عوامل مشکل‌آفرین در زمینه اشتغال دانش‌آموختگان و تبدیل چالش‌ها به فرصت برای شتاب دادن به حرکت توسعه است. جهت فراهم نمودن شرایطی که در آن نیروهای دانش‌آموخته بتوانند از دانش، نگرش و توانایی‌هایی برخوردار شوند که با نیازها، شرایط متغیر و جدید اقتصادی، صنعتی و بازار مشاغل فردا متناسب و هماهنگ باشد، بازنگری مجدد اهداف آموزشی، محتوای

نیروی انسانی نقشی دوگانه در برنامه ریزی اقتصادی دارد؛ به طوری که از یک سو به عنوان عامل توسعه و از طرف دیگر به عنوان هدف توسعه عمل می‌نماید. عرضه نیروی انسانی با متغیرهایی همچون رشد جمعیت، توزیع سنی و جنسی جمعیت، مهاجرت، نرخ مشارکت زنان و غیره در ارتباط است و از طرفی دیگر تقاضای نیروی انسانی با متغیرهایی چون سرمایه‌گذاری و توزیع آن، فن‌آوری، رشد اقتصادی و غیره مرتبط است. برای نخستین بار در ایران، نیروی انسانی و اشتغال یکی از فصول برنامه عمرانی سوم (۱۳۴۶-۱۳۴۲) را تشکیل داد و توجه جدی به این مقوله آغاز شد.^(۱)

حرفه‌ای، تحصیلی و فعالیت های علمی، پژوهشی و آموزشی دانش آموزان مامایی وجود ندارد. بنابراین، تصویر روشنی از وضعیت موجود در دسترس نیست تا بتوان برای رسیدن به وضعیت مطلوب برنامه‌ریزی نمود.^(۱۱)

لذا، مطالعه حاضر با هدف تعیین موقعیت حرفه‌ای و فعالیت‌های علمی دانش آموزان مقطع کاردانی رشته مامایی دانشگاه علوم پزشکی قزوین انجام شد.

* مواد و روش‌ها:

این مطالعه توصیفی در سال ۱۳۸۸ بر روی تمام دانش آموزان مقطع کاردانی مامایی (۱۰ گروه روزانه و ۷ گروه شبانه) انجام شد که در فاصله سال‌های ۱۳۷۵ تا ۱۳۸۵ وارد دانشگاه شده بودند. با مراجعه به بایگانی آموزش دانشکده پرستاری و مامایی قزوین آدرس این افراد به دست آمد و سپس جهت ارسال دقیق پرسش نامه، تا حد امکان با تمام افراد تماس گرفته شد و در مورد محرمانه نگه داشتن اطلاعات کسب شده به تمام واحدهای مورد مطالعه اطمینان داده شد. شرکت در این پژوهش داوطلبانه بود. از تعداد ۳۲۱ دانش آموز، پرسش‌نامه برای ۲۹۲ نفر ارسال شد. در مجموع ۲۰۳ پرسش‌نامه تکمیل و برگشت داده شدند. داده‌ها توسط نرم افزار SPSS و با استفاده از آمار توصیفی آرایه شدند.

* یافته‌ها:

میانگین سنی دانش آموزان $25/67 \pm 2/82$ سال (حداقل ۲۰ و حداکثر ۳۲ سال) بود. دانش آموزان ورودی سال‌های ۱۳۸۳ و سال‌های ۱۳۷۷، به ترتیب بیش‌ترین و کم‌ترین گروه پاسخ دهنده بودند (۳۵ نفر یا ۱۷/۱ درصد در مقابل ۸ نفر یا ۳/۹ درصد). ۱۱۵ نفر از پاسخ دهندگان (۵۶/۷ درصد) در دوره روزانه و ۸۸ نفر (۴۳/۳ درصد) در دوره شبانه تحصیل کرده بودند. ۹۶ نفر (۵۱ درصد) متأهل و ۹۲ نفر (۴۹ درصد) مجرد بودند. ۱۶۵ نفر (۸۸/۲ درصد) در آزمون‌های ورودی مقاطع

برنامه‌های درسی و روش‌های اجرایی آنها و سنجش مجدد نیازهای شغلی مراکز اشتغال کشور لازم است.^(۳) رایج‌ترین الگوی ارزیابی در نظام های آموزش عالی، الگوی اعتبار بخشی است که به صورت ارزیابی درونی و ارزیابی بیرونی کاربرد دارد. ارزیابی درونی، مرحله آغازین کاربرد الگوی اعتبار بخشی تلقی می‌شود.^(۴) در ارزیابی درونی، عناصر یک نظام به صورت خودآگاه اقدام به ارزیابی مجموعه عناصر، فرآیندها و پیامدهای موجود در نظام خود می‌کنند.^(۵) ارزیابی درونی بخش تفکیک ناپذیر و اساسی وظایف هر سازمان است، به ویژه سازمانی همچون وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی که هماهنگ کننده، برنامه‌ریز و مجری آموزش پزشکی و پیراپزشکی و طیف گسترده‌ای از خدمات بهداشتی- درمانی در کشور است.^(۶) هدف از ارزیابی درونی این سازمان، ارتقای کیفیت آموزش، پژوهش، بهداشت و درمان است.^(۷) نقش ارزیابی درونی در اصلاح و پیشبرد اهداف غایی یک گروه آموزشی غیر قابل انکار است؛ مشروط بر آن که اعضای گروه به همراه دست اندرکاران نظام آموزشی دانشگاه در برطرف کردن موانع و اصلاح نشان‌گرهای نامطلوب و تقویت نقاط قوت، ممارست نمایند و با اجرای ارزیابی مجدد درونی، نتیجه و بازخورد تلاش‌های خود را بررسی کنند.^(۷)

از آنجا که آموزش عالی درصد قابل توجهی از جمعیت کشور را زیر پوشش قرار می‌دهد و هزینه ای کلان را به اقتصاد کشور تحمیل می‌کند؛ چنانچه نتواند به اهداف خود دست یابد علاوه بر اتلاف هزینه‌ها، پیامدهای ناگواری را در اثر تربیت نیروی انسانی غیر ماهر و غیرکارآمد در برخواهد داشت.^(۸،۹)

هنگام بررسی کیفیت آموزش عالی باید درون داد (اعضای هیأت علمی و دانشجویان)، فرآیند (روش‌های یاددهی و یادگیری) و برون داد (دانش آموزان) ارزشیابی شوند.^(۹) گزارش ارزشیابی درونی انجام شده توسط گروه آموزش مامایی دانشکده پرستاری و مامایی قزوین نشان داد اطلاعات جامع و مدونی از موقعیت

طور مستقل و زیر نظر متخصص مشغول به کار بودند. لازم به ذکر است که یک نفر به طور تمام وقت زیر نظر متخصص مشغول به خدمت بود. از میان افراد شاغل ۳۷ نفر (۵۶/۹ درصد) به شکل قراردادی، ۲ نفر (۳/۱ درصد) به شکل رسمی - آزمایشی و ۲ نفر (۳/۱ درصد) به شکل رسمی - قطعی مشغول به کار بودند. میانگین درآمد ماهیانه افراد شاغل، ۲۵۳۵۰۷ تومان بود (حداقل و حداکثر به ترتیب ۸۰ هزار و ۵۰۰ هزار تومان). از میان کل شاغلین، ۵۷ نفر (۶۱/۳ درصد) در منطقه شهری محروم، ۷ نفر (۷/۵ درصد) در منطقه شهری غیر محروم و ۲۹ نفر (۳۱/۲ درصد) در مناطق روستایی مشغول به خدمت بودند.

۱۳۳ نفر (۶۸/۶ درصد) سابقه فعالیت در زمینه پژوهشی را داشتند. مهم‌ترین فعالیت پژوهشی انجام شده شامل شرکت در طرح تحقیقاتی، ارائه مقاله و مشارکت در چاپ مجله‌های علمی بود (جدول شماره ۲). متوسط مدت فعالیت‌های پژوهشی در ۱۲ نفر (۹۲/۳ درصد) یک سال بود.

جدول ۲ - توزیع فراوانی دانش آموختگان بر اساس فعالیت‌های علمی

درصد	تعداد	فعالیت‌های علمی
۱۴/۷۷	۳۰	ارائه مقاله در سمینار و کنگره
۴/۹۲	۱۰	انتشار مقاله در مجله
۱/۴۷	۳	تالیف کتاب
۰/۴۹	۱	ترجمه کتاب
۹/۸۵	۲۰	پروژه تحقیقاتی مصوب به اتمام رسیده
۹/۳۵	۱۹	پروژه تحقیقاتی مصوب در دست اجرا
۱/۹۷	۴	مشارکت در توسعه روش‌ها و وسایل و نرم افزارهای آموزشی
۳/۹۴	۸	مشارکت در تنظیم مجلات

۴۵ نفر (۲۲/۲ درصد) سابقه عضویت در انجمن، شورا، نهاد یا کمیته علمی را داشتند. ۲۳ نفر (۱۲/۳ درصد) با حوزه پژوهشی، ۵ نفر (۲/۴۶ درصد) با حوزه اداری و ۱ نفر (۱/۹۷ درصد) با حوزه آموزشی سابقه همکاری داشتند.

بالاتر رشته مامایی شرکت کرده بودند که ۷۳ نفر آن‌ها (۴۴/۷ درصد) در این آزمون‌ها پذیرفته شده بودند. ۲۵ نفر (۱۲/۳ درصد) نیز در آزمون‌های ورودی مقاطع بالاتر سایر رشته‌ها شرکت کرده بودند که ۲۰ نفر آن‌ها (۸۰ درصد) در آزمون‌های فوق پذیرفته شده بودند. این رشته‌ها شامل آموزش علوم تجربی، روان‌شناسی عمومی، حقوق و کارشناس زبان و ادبیات انگلیسی بودند. آخرین مدرک تحصیلی ۱۲۷ نفر (۶۸/۵ درصد) کاردانی، ۵۷ نفر (۳۰ درصد) کارشناسی و ۳ نفر (۱/۵ درصد) کارشناسی ارشد بود. از نظر وضعیت شغلی، ۷۲ نفر (۳۵/۵ درصد) بی‌کار و ۲۴ نفر (۱۱/۸ درصد) در حال گذراندن طرح نیروی انسانی بود. (جدول شماره ۱).

جدول ۱ - توزیع فراوانی دانش آموختگان بر اساس وضعیت شغلی فعلی

وضعیت شغلی فعلی	تعداد	درصد
شاغل	۶۹	۳۴
بی‌کار	۷۲	۳۵/۵
دانشجو	۳۸	۱۸/۷
در حال گذراندن طرح نیروی انسانی	۲۴	۱۱/۸
کل	۲۰۳	۱۰۰

از میان افراد شاغل و در حال گذراندن طرح نیروی انسانی، ۵۷ نفر (۶۱/۱ درصد) بر این باور بودند که گذراندن طرح در اشتغال به کار آنان تأثیر داشته یا خواهد داشت و ۳۶ نفر (۳۸/۹ درصد) عکس این قضیه را باور داشتند. شاغلین بخش دولتی ۵۱ نفر (۷۲/۶ درصد)، بخش خصوصی ۱۳ نفر (۱۸/۸ درصد) و بخش نیمه دولتی ۵ نفر (۶/۴ درصد) بودند. ۴۸ نفر (۶۹/۴ درصد) کار تمام وقت و ۲۱ نفر (۳۰/۶ درصد) کار نیمه وقت داشتند. ۴۵ نفر (۶۴/۲ درصد) در بخش بهداشت و ۲ نفر (۳ درصد) در بخش اداری مشغول به کار بودند. هیچ‌یک از افراد شاغل مورد مطالعه، سمت مدیریتی نداشتند. از افرادی که به صورت نیمه وقت در مطب شاغل بودند، ۴ نفر (۶۶/۷ درصد) و ۲ نفر (۳۳/۳ درصد) به ترتیب به

* بحث و نتیجه‌گیری:

مطالعه حاضر نشان داد که با حذف افراد مشمول طرح نیروی انسانی، درصد قابل توجهی از دانش‌آموختگان مامایی بی‌کار بودند. با در نظر گرفتن نرخ بی‌کاری شاید بتوان نتیجه گرفت که یکی از علل تمایل به ادامه تحصیل، بازار کار نامطلوب برای مقطع کاردانی بوده است.

در این مطالعه از میان کل افراد شاغل (۴۵/۸ درصد)، ۱۱/۸ درصد در حال گذراندن طرح نیروی انسانی بودند. در مطالعه امیدوار و آقاجانی بر روی دانش‌آموختگان سال‌های ۷۶ - ۱۳۷۱ دانشگاه علوم پزشکی بابل، از مجموع ۵۱/۳ درصد شاغلین، ۴۸/۸ درصد در حال گذراندن طرح نیروی انسانی^(۱۲) و در مطالعه بخشی و همکاران در بین دانش‌آموختگان سال‌های ۷۶ - ۱۳۷۰ دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، ۶۰/۵ درصد شاغل بودند که ۳۰/۶ درصد از آنها در حال گذراندن خدمت طرح نیروی انسانی بودند.^(۱۳) بنابراین طبق یافته‌های مطالعه حاضر و مطالعه‌های مشابه، درصد قابل توجهی از افراد شاغل، مشمول طرح نیروی انسانی بودند. هرگاه این تعداد (که به عنوان یک اشتغال موقت محسوب می‌شود) کنار گذارده شوند، آمار واقعی بی‌کاران، درصد قابل توجهی را شامل می‌شود که در این مطالعه ۳۵/۵ درصد بوده است.

در مطالعه حاضر بیش از نیمی از دانش‌آموختگان شاغل، به شکل قراردادی کار می‌کردند. این آمار در مطالعه بخشی و همکاران، ۱۵/۳ درصد و در مطالعه‌ای دیگر، ۱۲/۸ درصد بود که نسبت به مطالعه حاضر وضعیت بهتری را نشان می‌دهند.^(۱۲ و ۱۳) این امر نشان می‌دهد در سال‌های اخیر وضعیت استخدام قطعی نیروهای ماما به خصوص مقطع کاردانی از ثبات کم‌تری برخوردار بوده است. در کنار این واقعیت، سهم بخش‌های خصوصی و نیمه دولتی در زمینه جذب نیروهای دانش‌آموخته بسیار کم رنگ‌تر شده است. این در حالی است که برای ایجاد فرصت‌های شغلی نباید تنها به امکانات دولت تکیه نمود، بلکه وارد کردن بخش خصوصی به این عرصه، فشار

ناشی از تعهد دولت برای جذب نیرو را کاهش خواهد داد. به طور کلی علل بی‌کاری دانش‌آموختگان در ایران عبارتند از: عدم تطابق نظام آموزش عالی با نیازهای اشتغال نیروهای انسانی، ناهماهنگی بین سیاست‌های اشتغال و نیازهای جامعه، عدم تطابق رشته دانشگاهی با ضرورت‌های جدید، الگو برداری از کشورهای توسعه یافته بدون توجه به بومی سازی، کم توجهی به آموزش‌های کاربردی، فقدان راهبرد مشخص در زمینه آموزش عالی، گسترش بی رویه و برنامه‌ریزی نشده مراکز آموزش عالی خصوصی، فقدان ساختار مناسب در بخش خصوصی برای جذب دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها، مشکلات ساختار فرهنگی جامعه، مشکلات فضای کسب و کار مستقل از عوامل جهانی، فقدان ارتباط مؤثر میان دانشگاه و بخش‌های مختلف اقتصادی و فقدان برنامه مشخص برای سرمایه‌گذاری خارجی.^(۱۴) لیکن در کنار همه این عوامل می‌توان به مراکز متعددی که ماماها می‌توانند در آن مشغول به کار شوند، از جمله بیمارستان‌ها، زایشگاه‌ها و مراکز بهداشتی اشاره کرد. همچنین ماماها طبق قوانین حاضر در صورت داشتن مدرک می‌توانند مجوز دفتر کار خصوصی دریافت کنند و در آن به ارائه خدمات بهداشتی و درمانی بپردازند. از سوی دیگر از آنجا که پزشکان متخصص زنان، فرصت کافی برای تعامل با مددجو را ندارند، وجود ماماها برای تأمین بهداشت و مسایل طبیعی زنان ضروری است. با توجه به اهمیت مقوله سلامت زنان و خانواده، وظیفه ماماها به عنوان حامیان سلامت مادران جایگاه بیش‌تری پیدا می‌کند و این امر خود توجه بیش‌تر مسئولین و شاید رسانه‌های ملی را می‌طلبد که در زمینه آموزش و هدایت مخاطبین رشته مامایی جهت استفاده از تخصص و مهارت‌های لازم اهتمام بیش‌تری به عمل آورند. تمام این موارد، گزینه‌هایی است که هر یک می‌تواند با مهیا نمودن بستر مناسب و اطلاع‌رسانی به مخاطبان این قشر، فرصت‌های شغلی بیش‌تری را برای دانش‌آموختگان رقم زند. هرچند با توجه به یافته‌های پژوهش به نظر می‌رسد

2. Bakhtyar Nasrabadi HA, Nouroozi RA. A survey on employment and training situation of the academic educated within a 10 year period (1986-1996). *The Research Journal of Isfahan University (Human Sciences)*, 2005; 19: 69 [In Persian]
3. Zabihi A, Shabani MA. Pathology of relation and interaction of business and university. Third seminar on employment and the country higher education system. May 2005. Tehran. Tarbiat Modarres University [In Persian]
4. Bazargan, A. et al. Internal Evaluation and Intra-External Evaluation: The Case of Department of Philosophy of Education, University of Tehran. *Quarterly Journal of Research in Educational Systems*. 2009. 2(5), 49-73.
5. Bazargan A. Training assessment. 1st ed. Tehran: Samat Publication; 2002. 1-39 [In Persian]
6. Rabbani A, Farziyan Pour F, Zamani GhR, et al. Inner assessment of pediatrics group in medical college of Tehran Medical Science University. *Journal of Pediatrics* 2006 Fall; 16 (3): 301-7 [In Persian]
7. Rafiee Gh, Khodadadzadeh A, Kazemi M, et al. Inner assessment of internal surgery nursing group in Rafsanjan University of Medical Science. In the first semester 2002-2003. *Journal University of Semnan Medical Science Special Edition of Medical Training*, 2003 fall and winter 2003; 5:9-17 [In Persian]
8. Bazargan A. Problems of organising and reporting internal and external evaluation in developing Countries: The case of Iran. *Quality in Higher Education* 2007; 13(3): 207-14
9. Yarmohammadian MH Kalbasi A. Internal evaluation of departments in the school of management and medical informatics,

میزان پذیرش و ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر (۴۴/۷ درصد) در حد نسبتاً مطلوب است، اما با در نظر گرفتن نرخ بی‌کاری شاید بتوان نتیجه گرفت که یکی از علل تمایل به ادامه تحصیل، بازار کار نامطلوب برای مقطع کاردانی بوده است. لذا، به نظر می‌رسد سیاست تبدیل مقطع کاردانی به کارشناسی این رشته در سطح وزارت مربوطه، ایجاد مقطع کارشناسی ناپیوسته مامایی در تعداد بیش‌تری از دانشکده‌ها و تسهیل ادامه تحصیل برای دانش‌آموختگان شاغل از جمله راه کارهای اجرایی در این مورد به شمار می‌روند.

یافته‌های این مطالعه نشان داد که بیش از ۶۸ درصد دانش‌آموختگان تمایل به انجام فعالیت‌های علمی و پژوهشی داشتند و از این گروه ۱۴/۷ درصد جهت آرایه مقاله در سمینارها و کنگره‌ها شرکت نمودند. در مطالعه‌ای میزان فعالیت پژوهشی دانش‌آموختگان پزشکی ۳۰/۶۷ درصد ذکر شده است.^(۱۵) اما در مطالعه صابریان و حاجی آقاجانی دانش‌آموختگان رشته پرستاری (۵۵/۹ درصد) علاقه‌ای به پژوهش نداشتند^(۱۶) که این اختلاف می‌تواند ناشی از تفاوت میزان انگیزه در گروه دانش‌آموختگان پرستاری و مامایی محسوب شود. از آنجا که فعالیت‌های پژوهشی و آموزشی دانش‌آموختگان به صورت انتشار مقاله، شرکت در سمینارها و کنگره علمی، مشارکت در طرح‌های تحقیقاتی وجود داشته است، لازم است در دوران دانشجویی زمینه و مساعدت بیش‌تری برای شناخت و پرورش استعدادها و آموزشی و پژوهشی دانشجویان فراهم شود. این امر می‌تواند با مشارکت فعال اساتید راهنما، کمیته تحقیقات دانشجویی و معاونت پژوهشی دانشکده‌ها میسر شود.

* مراجع:

1. Karbasi AR, Sorori AA. Unemployment and employment of the higher educated. The employment and the country higher education system, Tehran: Jihad Daneshghai Publication; 2005.209-4. [In Persian]

Isfahan University of Medical Science. Iranian Journal of Medical Education 2006; 6(1): 125-33 [In Persian]

10. Zarghami M. Employment and unemployment problems of higher educated, bottlenecks and solutions. The Research Quarterly Periodical 2000; 2:9-38 [In Persian]

11. Members of Midwifery Group. Inner assessment report of midwifery group of Qazvin Medical Sciences and Medical Health Services University. 2005-2006. [In Persian]

12. Omidvar Sh, Aghajani D. The situation of employment among the midwifery educated of Babol University of Medical Sciences. The Iranian Journal on Training in Medical Sciences 2004; 11: 71-5. [In Persian]

13. Bakhshi H, Esmaelzadeh M, Taleghani F, et al. Status of employment among Rafasnjn educated Medical Sciences University. Journal of Qazvin University Medical Sciences 2002 Summer; 22: 16-23 [In Persian]

14. System of higher education and employment (challenges, approaches and views). Tehran: Tarbiat Modarres, Jihad Daneshghai Publication; [In Persian]

15. Javadi HR, Asef Zadeh S, Mashatan M. Professional situation of Qazvin Medical Sciences University educated. Journal of Qazvin University of Medical Sciences. 2002 Summer; 22: 24-32 [In Persian]

16. Saberian M, Haji Aghajani S. Occupational fortune of the Semnan Nursing Faculty Educated. The Iranian Journal on Training in Medical Sciences 2003; 9: 53-9 [In Persian]

Archive of SID